

**Освітньо-наукові інновації у сфері
біології, збереження здоров'я людини
та психосоціальної і фізичної
реабілітації**

МАТЕРІАЛИ

IV Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції

14 листопада 2025 р.
РІВНЕ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Департамент освіти і науки Рівненської обласної державної адміністрації
Департамент соціальної політики Рівненської обласної державної адміністрації

Рівненський державний гуманітарний університет

Кафедра біології, здоров'я людини та фізичної терапії

КП «Рівненська обласна клінічна лікарня ім. Ю. Семенюка»

КП «Рівненський обласний клінічний госпіталь» РОР

Українсько-швейцарський проєкт «Діємо для здоров'я»

КЗ «Рівненська Мала академія наук учнівської молоді»

КЗ «Центр національно-патріотичного виховання та позашкільної освіти»

РОР ГО «Рівненська обласна організація Всеукраїнського товариства охорони природи»

Рівненська Обласна
Клінічна Лікарня
ім. Юрія Семенюка

КЗ «ЦЕНТР НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО
ВИХОВАННЯ ТА ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ»
РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

**ДІЄМО ДЛЯ
ЗДОРОВ'Я**

Українсько-швейцарський проєкт

ОСВІТНЬО-НАУКОВІ ІННОВАЦІЇ У СФЕРІ БІОЛОГІЇ, ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ ТА ПСИХОСОЦІАЛЬНОЇ І ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

IV Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція,
приурочена до **85-річчя** заснування РДГУ

14 листопада 2025 року

Рівне
Видавець Ю. Кукса
2025

УДК 57:613/614: [37:001.895] (08)

О 72

Рекомендовано до видання

Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету

(протокол № 13 від _____ 2025 р.)

Рецензенти:

Пустовіт Г. П., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету.

Лисиця А. В., доктор біологічних наук, професор, професор кафедри природничих наук Рівненського державного гуманітарного університету.

Коробко І. С., кандидат медичних наук, доцент, декан факультету післядипломної освіти ДЗ «Луганський державний медичний університет».

Освітньо-наукові інновації у сфері біології, збереження здоров'я людини та психосоціальної і фізичної реабілітації: збірник матеріалів IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Рівне, 14 листопада 2025 р.). Упоряд.: І. О. Сяська, О. Г. Рудь, Л. В. Ойцюсь, І. М. Трохимчук. Рівне : Ю. Кукса, 2025. 424 с.

ISBN 978-617-8672-26-3

У виданні висвітлюються актуальні проблеми у сфері біологічної й інклюзивної освіти та надання психосоціальної підтримки в умовах війни, поширення творчих здобутків та обмін досвідом у розвитку інноваційного потенціалу в галузі біології, медицини і фізичної терапії.

УДК 57:613/614: [37:001.895] (08)

Матеріали надруковані в авторській редакції. Редакційна колегія може не поділяти поглядів авторів. Відповідальність за зміст матеріалів, точність наведених фактів, цитат, посилань на джерела, достовірність іншої інформації та за дотримання норм авторського права несуть автори.

© Кафедра біології, здоров'я людини та фізичної терапії РДГУ, укладання, 2025.

ISBN 978-617-8672-26-3

© Автори статей, 2025

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1 ТЕОРІЯ І МЕТОДОЛОГІЯ БІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ, ЇХ ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ Й ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ	4
Берташ Борис, Володимирець Віталій, Марциновський Віталій ОЦІНКА БІОРІЗНОМАНІТТЯ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ ПРИРОДООХОРОННИХ ТЕРИТОРІЙ	4
Володимирець Віталій, Солodka Тетяна, Ойцюсь Лариса ІНВАЗІЙНІ ВИДИ РОСЛИН АНТРОПОГЕННО ТРАНСФОРМОВАНИХ ЕКОСИСТЕМ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	11
Гогоц Владислава, Карпович Наталія, Дворак Тетяна АНАЛІЗ ПОШІ ЕНДОДОНТИТУ В НАСЛІДОК УСКЛАДНЕНЬ КАРІССУ СЕРЕД І ДУБРОВИЦЬКОГО ЛІЦЕЮ	15
Горальський Леонід, Шваб Марія, Сокульський Ігор МОРФОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕЧІНУИ ХОРДОВИХ ТВАРИН КІСТКОВІ РИБИ, РЯДУ КОРОПОПОДІБНІ (CYPRINIFORMES)	18
Горальський Леонід, Смирнова Уляна, Сокульський Ігор МОРФОЛОГІЯ СЕЛЕЗІНКИ ТЕПЛОКРОВНИХ ТВАРИН	23
Горальський Леонід, Прищепа Наталія, Сокульський Ігор МОРФОЛОГІЯ ПЕЧІНКИ ТВАРИН КЛАСУ ПТАХИ	27
Горальський Леонід, Данильчук Алла, Сокульський Ігор МАКРО- ТА МІКРОСКОПІЧНА БУДОВА ПЕЧІНКИ ТА ПІДШЛУНКОВОЇ ЗАЛОЗИ КРОЛЯ СВІЙСЬКОГО	33
Горальський Леонід, Огороднічук Катерина, Сокульський Ігор МОРФОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СПИННОМОЗКОВИХ ВУЗЛІВ ТВАРИН КЛАСУ ССАВЦІ	38
Гусаковська Тетяна ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ГРУП КАРАБІДО ФАУНИ ПРИРОДНО-АНТРОПОГЕННИХ ЛАНДШАФТІВ РІВНЕНЩИНИ	42
Гуцман Сергій ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ БІОХІМІЇ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ	48
Загоруйко Геннадій, Марциновський Віталій, Хартонюк Інна КІНЕТИКА КОЛИВАННЯ АБСОЛЮТНИХ ОБ'ЄМІВ ЕНДОТЕЛІОЦИТІВ ТА ЇХ ЯДЕР У КРОВОНОСНИХ КАПІЛЯРАХ МІОКАРДА ЩУРІВ ВІСТАР	52
Зиза Вікторія, Сеньків Дмитро МЕЗОСТРУКТУРНА ОРГАНІЗАЦІЯ ЛИСТКА ТЮТЮНУ ЗА ОБРОБКИ ГІБЕРЕЛІНОМ ТА АНТИГІБЕРЕЛІНОМ	58
Кузьміна Ольга, Кирильчук Ольга, Семенюк Юлія ВИКОРИСТАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ ОСВІТЛЕННЯ ПІД ЧАС ПОШУКУ ОБ'ЄКТІВ БІОЛОГІЧНОГО ПОХОДЖЕННЯ	61
Мирза-Сіденко Валентина, Авраменко Юлія, Паламарчук Анастасія СТЕПОВА ФЛОРА І РОСЛИННІСТЬ СЕРЕДНЬОГО ПРАВОБЕРЕЖНОГО ПРИДНІПРОВ'Я (КІРОВОГРАДСЬКА ОБЛАСТЬ) В УМОВАХ АНТРОПОГЕННОГО НАВАНТАЖЕННЯ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ЗАХОДИ ОХОРОНИ	65
Момот Олександр, Марциновський Віталій ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ ЛЮДИНИ ПІД ВПЛИВОМ СТРЕСОВИХ СИТУАЦІЙ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	71
Ойцюсь Лариса, Губерницька Тетяна ПОШИРЕННЯ <i>SOLIDAGO CANADENSIS</i> L. В РІВНЕНСЬКІЙ ОБЛАСТІ	74

Мельник Ольга, Касянчук Віктор ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ЕРГОТЕРАПІЇ У ВІДНОВЛЕННІ ПОБУТОВОЇ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ АКТИВНОСТІ	350
Мусієнко Ольга, Даниляка Анастасія, Петухова Христина ЕФЕКТИВНІСТЬ РІЗНИХ СИСТЕМ ФІКСАЦІЇ ПЕРЕЛОМІВ ДОВГИХ КІСТОК	355
Поташнюк Ірина СУЧАСНІ ВИДИ РЕАБІЛІТАЦІЇ УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ ТА ПОСТРАЖДАЛИХ ВІД ВІЙНИ	359
Саламадзе Ольга ЕФЕКТИВНІСТЬ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПРИ УШКОДЖЕННЯХ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ	363
Семенюк Роман, Касянчук Віктор ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ФІЗИЧНІЙ ТЕРАПІЇ ТА ЕРГОТЕРАПІЇ	365
Тригубець Маргарита, Подерня Поліна ВИКОРИСТАННЯ ЕКЗОСКЕЛЕТІВ У ВІДНОВЛЕННІ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ	369
Усова Анастасія, Шамборовський Сергій СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА ДЕГЕНЕРАТИВНО-ДИСТРОФІЧНІ ЗМІНИ МІЖХРЕБЦЕВИХ ДИСКІВ	373
Члек Роман, Жилінський Андрій МОДУЛЯЦІЯ ЗАПАЛЬНОЇ ВІДПОВІДІ ПРИ ГОСТРОМУ ПЕРИТОНІТІ: РОЛЬ PRP-ТЕРАПІЇ ТА РІВЕНЬ ПРОТИЗАПАЛЬНИХ ЦИТОКІНІВ	377
Шустик Роман, Баб'як Володимир ПРОБЛЕМИ ЛІКУВАННЯ ТА ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ І ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ, ПОСТРАЖДАЛОГО ВІД ВОЄННИХ ДІЙ	379
СЕКЦІЯ 5	
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФІЗИЧНИХ ТЕРАПЕВТІВ, ЕРГОТЕРАПЕВТІВ ВІДПОВІДНО ДО ВИМОГ НОВОГО СТАНДАРТУ ВИЩОЇ ОСВІТИ	
Верещук Лариса, Сяська Інна РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАКТИЧНОЇ КЛІНІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФІЗИЧНИХ ТЕРАПЕВТІВ НА БАЗІ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ КЛІНІЧНОЇ ЛІКАРНІ	383
Касянчук Віктор ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ГАЛУЗІ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ	387
Кулаков Михайло ЗАХОДИ САНАТОРНО-КУРОРТНОГО ОЗДОРОВЛЕННЯ ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ РЕАБІЛІТОЛОГІВ	390
Петрухнов Олександр, Громко Євгенія ЕТИЧНА КУЛЬТУРА Й ПРОФЕСІЙНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ФІЗИЧНОГО ТЕРАПЕВТА ЯК СКЛАДНИК ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦЯ НОВОГО ПОКОЛІННЯ	394
Поручинська Тетяна, Поручинський Андрій ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ-ЕРГОТЕРАПЕВТА В ОСВІТНЬОМУ КОМПОНЕНТІ НОРМАЛЬНА ФІЗІОЛОГІЯ ЛЮДИНИ (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)	402
Шевчук Олена ЕФЕКТИВНІСТЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ДО ЗАСТОСУВАННЯ НЕТРАДИЦІЙНИХ МЕТОДІВ РЕАБІЛІТАЦІЇ	406
Чепурка Олег НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ	413

Отож, санаторно-курортна реабілітація є ефективним та комплексним методом відновлення фізичного, психоемоційного та соціального здоров'я військовослужбовців і ветеранів. Її багаторівневий підхід поєднує природні лікувальні фактори, фізіотерапевтичні методики, психологічну підтримку та соціальну адаптацію, що забезпечує всебічну реабілітацію та підвищує якість життя учасників. Індивідуалізація програм реабілітації дозволяє досягти максимального результату та сприяє успішній інтеграції ветеранів у цивільне життя.

Список використаних джерел

1. Сергієнко, І. П. (2018). Санаторно-курортна реабілітація: сучасні підходи та методики. Харків: Здоров'я, 184 с.
2. Петренко, Л. В. (2017). Психологічні аспекти реабілітації ветеранів війни. Київ: Наука і освіта, 142 с.
3. Ковальчук, О. М. (2019). Соціальна реабілітація військовослужбовців та ветеранів. Львів: Центр досліджень, 198 с.
4. Міністерство охорони здоров'я України (2021). Національна програма санаторно-курортної реабілітації ветеранів та військовослужбовців. Київ, 64с.

Олександр Петрухнов,

к. н. з фізичного виховання і спорту

старший викладач кафедри фізичного виховання та здоров'я,

Харківський національний медичний університет

Євгенія Громко,

здобувачка освіти ОС «Магістр» спеціальності Медицина

Харківський національний медичний університет

ЕТИЧНА КУЛЬТУРА Й ПРОФЕСІЙНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ФІЗИЧНОГО ТЕРАПЕВТА ЯК СКЛАДНИК ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦЯ НОВОГО ПОКОЛІННЯ

Анотація. У статті розглянуто етичну культуру й професійну відповідальність фізичного терапевта як ключові складники сучасної системи підготовки фахівців у сфері реабілітації. Акцентовано на принципах благодіяння, ненашкодження, поваги до автономії пацієнта, справедливості та конфіденційності, що формують моральну й професійну зрілість майбутнього терапевта відповідно до вимог нового Стандарту вищої освіти.

Ключові слова: фізична терапія, етична культура, професійна відповідальність, реабілітація, принцип ненашкодження, автономія пацієнта, етична компетентність.

Вступ. Етична відповідальність фізичного терапевта є фундаментальною складовою при застосуванні терапевтичних маніпуляцій, у сфері реабілітації та фізичної терапії. Реабілітаційні та терапевтичні маніпуляції (лікувальна фізична культура, кінезіотерапія, масаж тощо) потребують від фахівця не лише високої професійної компетентності, а й бездоганного дотримання морально-етичних норм. Ці принципи визначають морально-етичні обов'язки фізичного терапевта у ставленні до пацієнта, вимагаючи діяти на благо хворого, уникати будь-якої шкоди, поважати право пацієнта на власні рішення та забезпечувати рівне ставлення й доступ до реабілітаційної допомоги. Фізичний терапевт несе професійну і моральну відповідальність за якість, безпечність і гуманність реабілітаційної допомоги, яку він надає хворому [11]. Тому у контексті сучасної освіти важливим є формування у здобувачів здатності інтегрувати етичні норми у практичну діяльність, що сприяє розвитку професійної культури, емпатії та довіри між терапевтом і пацієнтом.

Мета: визначити етичні засади формування професійної відповідальності майбутніх фізичних терапевтів у процесі фахової підготовки відповідно до вимог нового Стандарту вищої освіти.

Результати. Застосування реабілітаційних та терапевтичних методик повинно базуватися на основоположних етичних принципах лікування. По-

перше, фізичний терапевт зобов'язаний керуватися принципом благодіяння, тобто прагнути приносити максимальну користь пацієнтові, відновлюючи його здоров'я і функціональний стан. Паралельно діє принцип «не нашкодъ», тобто недопустимість заподіяння пацієнту шкоди або невиправданого ризику під час реабілітаційних дій [10, с. 21]. Тому при застосуванні реабілітаційних заходів всі призначення або маніпуляції мають бути обґрунтовані з позиції очікуваної користі для пацієнта і безпеки їх виконання. Фізичний терапевт повинен оцінити фізичний стан хворого, врахувати наявні протипоказання, щоб терапевтичні вправи або інші засоби фізичної терапії не спричинили погіршення стану. Недопустимо перевантажувати пацієнта вправами понад його функціональні можливості; індивідуалізація навантаження є проявом етичної турботи і принципу не нанесення шкоди [8, с. 119]. Крім того, у межах сучасної професійної підготовки фізичних терапевтів важливим є формування усвідомленої етичної позиції майбутнього фахівця. Здобувач повинен не лише знати принципи благодіяння та ненашкодження, а й уміти застосовувати їх у практичних клінічних ситуаціях, демонструючи моральну зрілість, емпатію й відповідальність перед пацієнтом. Це відповідає вимогам нового Стандарту вищої освіти, який акцентує на інтеграції етичних, комунікативних і професійних компетентностей у процес підготовки фізичного терапевта [12, с. 6-8].

Принцип поваги до автономії пацієнта має особливе значення у реабілітаційній практиці. Пацієнт повинен розглядатися як активний учасник процесу відновлення, що передбачає його право на прийняття рішень щодо свого лікування. Фізичний терапевт зобов'язаний поважати право пацієнта на вибір – зокрема, фізичного терапевта чи методів фізичної терапії. Будь-які реабілітаційні втручання слід проводити лише після отримання інформованої добровільної згоди пацієнта. Згідно з національними етичними нормами, фізичний терапевт має особисто обговорити з пацієнтом запропоновані засоби фізичної терапії і отримати його усвідомлену згоду на їх проведення [9, с. 364-365]. Така згода може бути оформлена письмово або усно, але обов'язково передбачає, що пацієнт

поінформований про цілі маніпуляції, її характер, очікувані результати, можливі побічні ефекти чи ускладнення, а також альтернативні варіанти впливу. Наприклад, перед початком курсу лікувальної фізичної культури, фізичний терапевт повинен пояснити пацієнтові, яких результатів слід очікувати, які можуть виникнути відчуття під час виконання терапевтичних вправ, яких запобіжних заходів буде вжито для безпеки (використання страхувальних поясів, нагляд інструктора тощо). У системі підготовки майбутніх фізичних терапевтів цей принцип реалізується через формування навичок комунікації, вміння проводити інформовану бесіду з пацієнтом, роз'яснювати можливі ризики та створювати атмосферу довіри й партнерства під час терапевтичного процесу [12, с. 16-17]. Особливо делікатно слід підходити до отримання згоди на такі маніпуляції, як лікувальний масаж або мануальна терапія, що передбачають дотик до тіла пацієнта, адже важливо, щоб пацієнт усвідомлював потребу і сутність цих процедур та погоджувався на них без будь-якого тиску [2, с. 68].

Принцип справедливості вимагає рівного та неупередженого ставлення до всіх пацієнтів під час реабілітації. Фізичний терапевт не має права дискримінувати хворих за будь-якими ознаками – віком, статтю, соціальним статусом, релігійними чи політичними переконаннями, походженням, станом здоров'я чи інвалідністю тощо [4, с. 1655]. Усі пацієнти повинні мати справедливий доступ до реабілітаційних послуг відповідно до своїх потреб. Міжнародні професійні стандарти підкреслюють, що фізичний терапевт зобов'язаний працювати над забезпеченням справедливості в наданні послуг для всіх людей і сприяти плануванню реабілітаційної допомоги згідно з потребами громади. У сучасній системі професійної освіти цей принцип реалізується через виховання у здобувачів почуття соціальної відповідальності, готовності працювати в умовах інклюзії та поваги до різноманіття пацієнтів. Формування етичної та громадянської компетентностей є одним із ключових завдань нового Стандарту підготовки фізичних терапевтів і ерготерапевтів [13 с. 8-9]. На практиці це означає, що фізичний терапевт, організовуючи процес реабілітації,

повинен розподіляти свою увагу, час та ресурси між пацієнтами чесно, пріоритезуючи тих, хто має більш нагальні потреби, але без упередження чи фаворитизму. Принцип справедливості також стосується етичного розподілу дефіцитних реабілітаційних ресурсів (спеціального обладнання, часу висококваліфікованого фахівця тощо), у зв'язку з чим рішення мають прийматися прозоро і обґрунтовано, з урахуванням медичних показань, а не суб'єктивних уподобань [5, с. 1650].

Принцип дотримання лікарської таємниці є обов'язковою вимогою до будь-якого медичного працівника, включно з фахівцем з фізичної реабілітації. Усі відомості про пацієнта (діагноз, деталі травми чи захворювання, результати обстежень, плани реабілітації) мають зберігатися в таємниці і не розголошуватися стороннім без згоди пацієнта [3, с. 451]. Під час проведення терапевтичних маніпуляцій питання конфіденційності набувають і практичного виміру: слід подбати, щоб заняття або процедури проводилися в умовах, які забезпечують приватність пацієнта. Наприклад, під час масажу або лікувальної гімнастики з частковим роздяганням пацієнта необхідно використовувати ширми, простирадла для прикриття (драпірування) тих частин тіла, які не задіяні в маніпуляції, тощо. Це не лише питання комфорту, але й поваги до особистої гідності хворого. [7, с. 1-2]. У процесі підготовки майбутніх фізичних терапевтів принцип конфіденційності розглядається як ключова етична компетентність, що формується через моделювання професійних ситуацій, аналіз клінічних кейсів і міжособистісну комунікацію з пацієнтом. Опанування цих навичок забезпечує відповідність підготовки здобувачів вимогам нового Стандарту вищої освіти, орієнтованого на етичну зрілість та професійну автономність фахівця [12, с. 7-8].

Пацієнт має право на невтручання в його особисте життя та на обережне поводження з делікатною інформацією, тому лікарю слід зважено підходити навіть до питань, які він ставить хворому, уникаючи надмірно особистих чи некоректних формулювань. У разі, якщо реабілітація вимагає обговорення приватних тем (наприклад, сексуальної функції після травми хребта), розмову

треба проводити конфіденційно і з великою обережністю [6, с. 61]. У сучасній системі підготовки фізичних терапевтів дотримання конфіденційності розглядається як показник професійної етики й особистісної зрілості здобувача. Під час навчання майбутні фахівці опановують принципи збереження лікарської таємниці через тренінги, рольові ігри та аналіз клінічних ситуацій, що готує їх до реальної відповідальності у практиці [13, с. 9]. Дотримання конфіденційності поширюється також на фотозйомку чи відеозапис вправ: їх можна здійснювати лише за згодою пацієнта і виключно в лікувальних цілях або для документування прогресу, а не для публічного використання.

Етична відповідальність охоплює також постійну самоосвіту: фізичний терапевт зобов'язаний удосконалювати свої знання, стежити за новими досягненнями в фізичній реабілітації, аби пропонувати пацієнтам найбільш ефективні методики. У сучасній системі професійної освіти цей аспект закріплений у Стандарті вищої освіти як ключова компетентність, а саме готовність до безперервного професійного розвитку, критичного мислення та усвідомлення етичних засад практики [13, с. 9-10]. Крім того, фахівець повинен критично оцінювати результати своєї роботи, вести належну медичну документацію, щоб відстежувати прогрес пацієнта і якість наданих послуг [1]. Ведення докладних записів про перебіг реабілітації – ще один аспект професійної підзвітності: за потреби ці записи можуть бути використані для аналізу ефективності або у разі виникнення спірних ситуацій щодо правильності тактики лікування [7, с. 1-2].

Висновки. Етична відповідальність майбутнього фізичного терапевта є невід'ємною складовою сучасної професійної підготовки відповідно до вимог нового Стандарту вищої освіти. Вона передбачає інтеграцію професійної компетентності з гуманістичними цінностями, моральною зрілістю та усвідомленням соціальної місії фахівця. Основу етичної поведінки становлять принципи благодіяння, ненашкодження, поваги до автономії пацієнта, справедливості та конфіденційності. Формування цих засад у процесі підготовки

здобувачів вищої освіти забезпечується через упровадження компетентнісного, діяльнісного та ціннісно орієнтованого підходів до навчання. Майбутній фізичний терапевт має не лише оволодіти знаннями й практичними навичками, а й навчитися приймати етично виважені рішення, демонструвати емпатію, комунікативну культуру, повагу до гідності пацієнта та його права на вибір методів лікування. Етична культура фахівця проявляється у готовності до співпраці, критичного самоаналізу, ведення професійної документації, дотримання принципів справедливості та рівного доступу до реабілітаційної допомоги. Таким чином, етична компетентність є показником професійної зрілості майбутнього фізичного терапевта й важливим чинником забезпечення якості, безпечності та гуманності сучасної реабілітаційної практики.

Список використаних джерел

1. American Physical Therapy Association. Code of Ethics for the Physical Therapist. Alexandria, VA: APTA, 2020.
2. Copnell, G. Informed Consent in Physiotherapy Practice: It Is Not What Is Said but How It Is Said. *Physiotherapy*, 2018 Mar; 104(1): 67-71. doi: 10.1016/j.physio.2017.07.006. Epub 2017 Aug 7. PMID: 29352579.
3. Cross, S., Sim, J. Confidentiality within Physiotherapy: Perceptions and Attitudes of Clinical Practitioners. *Journal of Medical Ethics*, 2000 Dec; 26(6): 447-453. doi: 10.1136/jme.26.6.447. PMID: 11129846; PMCID: PMC1733327.
4. Edwards, I., Delany, C. M., Townsend, A. F., Swisher, L. L. Moral Agency as Enacted Justice: A Clinical and Ethical Decision-Making Framework for Responding to Health Inequities and Social Injustice. *Physical Therapy*, 2011 Nov; 91(11): 1653-1663. doi: 10.2522/ptj.20100351.20. Epub 2011 Sep 1. PMID: 21885448.
5. Edwards, I., Delany, C. M., Townsend, A. F., Swisher, L. L. New Perspectives on the Theory of Justice: Implications for Physical Therapy Ethics and Clinical Practice. *Physical Therapy*, 2011 Nov; 91(11): 1642–1652. doi: 10.2522/ptj.20100351.10. Epub 2011 Sep 1. PMID: 21885447.

6. Lees, A., Godbold, R. To Tell or Not to Tell? Physiotherapy Students' Responses to Breaking Patient Confidentiality. ResearchGate, 59-63, 2012.
7. Mármol-López, M. I., Marques-Sule, E., Naamanka, K., Arnal-Gómez, A., Cortés-Amador, S., Durante, Á., Tejada-Garrido, C. I., Navas-Echazarreta, N., Juárez-Vela, R., Gea, V. Physiotherapists' Ethical Behavior in Professional Practice: A Qualitative Study. *Frontiers in Medicine (Lausanne)*, 2023 Jul 17; 10: 1158434. doi: 10.3389/fmed.2023.1158434. PMID: 37529240; PMCID: PMC10390221.
8. Richardson, R. W. Ethical Issues in Physical Therapy. *Current Reviews in Musculoskeletal Medicine*, 2015 Jun; 8(2): 118-121. doi: 10.1007/s12178-015-9266-y. PMID: 25864102; PMCID: PMC4596180.
9. Roman, N., Miclaus, R., Rogozea, L. Ethical Considerations about Informed Consent in Physiotherapy in Romania. *Medical and Pharmaceutical Reports*, 2019 Oct; 92(4): 362-367. doi: 10.15386/mpr-1223. Epub 2019 Oct 25. PMID: 31750436; PMCID: PMC6853042.
10. Varkey, B. Principles of Clinical Ethics and Their Application to Practice. *Medical Principles and Practice*, 2021, 30(1), 17-28. doi: 10.1159/000509119. Epub 2020 Jun 4. PMID: 32498071; PMCID: PMC7923912.
11. Всеукраїнський з'їзд лікарських організацій. Етичний кодекс лікаря України: схвал. 27 верес. 2009 р. Верховна Рада України. Київ, 2009. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001748-09#Text>
12. Міністерство освіти і науки України. Стандарт вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 22 Охорона здоров'я, спеціальності 227 Терапія та реабілітація, спеціалізації 227.01 Фізична терапія.
13. Міністерство освіти і науки України. Стандарт вищої освіти України: другий (магістерський) рівень. Галузь знань 22 «Охорона здоров'я». Спеціальність 227 «Фізична терапія, ерготерапія»: затв. наказом МОН України від 5 верес. 2022 р. № 791. Київ: МОН України, 2022.